

LBAS VĒSTIS

Novembris, 2022

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības

DARBA TIESĪBU FORUMS

2022. gada 3. novembrī

www.arodbiedribas.lv

LBAS Darba tiesību forumā

LBAS sadarbībā ar Fridriha Ebarta fonda pārstāvniecību Latvijā 3. novembrī organizēja ikgadējo Darba tiesību forumu. Šajā pasākumā, kas notiek jau vairāk nekā 15 gadus, bija iespēja uzzināt par aktuālāko darba tiesību jomā, dzirdēt akademiķu, valsts pārvaldes, tiesu, uzņēmēju un arodbiedrību ekspertīzi un skatījumu par svarīgāko darba tiesību attīstībā Latvijā.

Šogad Darba tiesību forums pievērsās tādiem jautājumiem kā arodbiedrību tiesību piemērošana praksē un arodbiedrību pārstāvju aizsardzība, darba laika uzskaites problemātika, jo īpaši attālinātā darba gadījumā, vienlīdzīgas darba samaksas nodrošināšana praksē, kā arī topošais ES līmeņa tiesiskais darba tiesību regulējums, kas jau rīt būs Latvijas likumdevēja Darba likuma grozījumu darba kārtībā.

Forums joprojām skatāms LBAS YouTube kanālā "[LBAS arodbiedrības](#)".

Visas foruma dalībnieku prezentācijas skatiet [šeit](#).

Foruma fotogrāfijas skatiet [šeit](#).

LBAS ir nosūtījusi savus papildinājumus topošajai Valdības deklarācijai.

Tajā iekļauti arī LBAS dalīborganizāciju – nozaru arodbiedrību priekšlikumi. LBAS savos priekšlikumos īpašu uzmanību vērš uz sadaļām par nodokļu politiku un nodokļu administrēšanu un par minimālo algu un neapliekamo minimumu, kā arī rosina deklarāciju papildināt ar sociālo partneru lomas stiprināšanas un kapacitātes celšanas u.c. svarīgām tēmām.

Vairāk lasiet [šeit](#).

LBAS NOSŪTA REKOMENDĀCIJAS VALDĪBAS DEKLARĀCIJAI

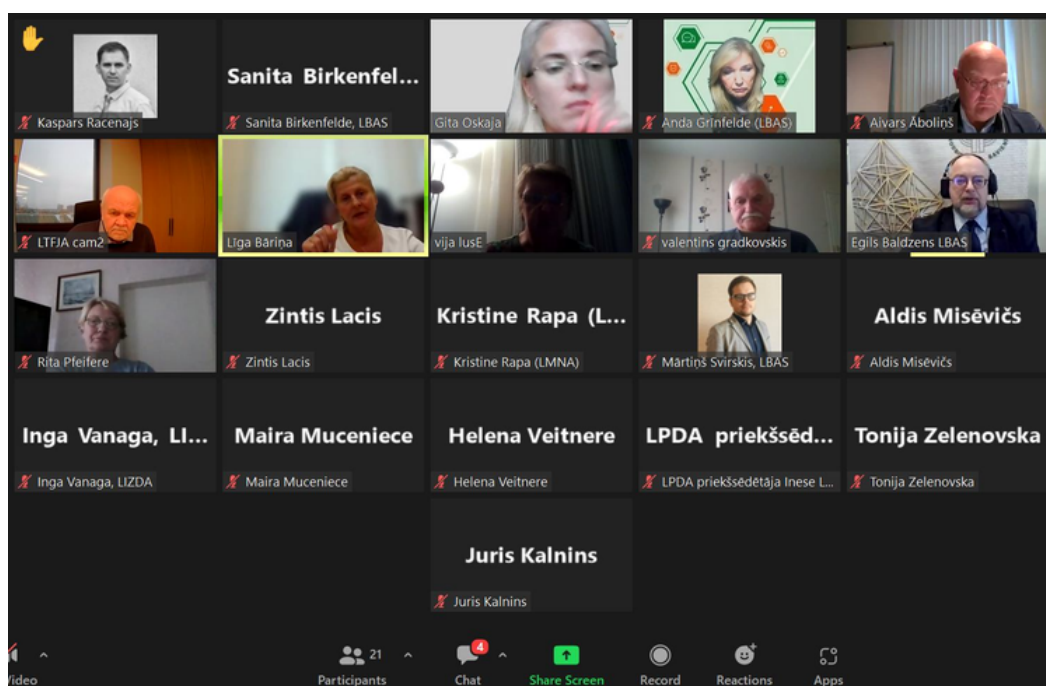
REKOMENDĀCIJAS LASI [ŠEIT](#).

LBAS nosūtījusi savas rekomendācijas topošajai Valdības deklarācijai.

Tās strukturētas 14 tematiskajos aspektos, aptverot Latvijas darbinieku un arodbiedrības biedru ekonomiskās, sociālās un tiesiskās prasības nākamajai valdībai.

Savās rekomendācijās LBAS uzsver, ka ir jāpanāk inflācijas mazināšana, kas nodrošinātu tās kompensējošu mēru visai sabiedrībai – mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, ne tikai mērķētām sabiedrības grupām. Nepieciešami instrumenti enerģētikas krīzes ietekmē radīto patēriņa cenu neadekvāta pieauguma kontrolei un atbalstam iedzīvotāju pirktspējas saglabāšanai.

Vairāk lasiet [šeit](#).

2. novembrī notika LBAS valdes sēde.

Darba kārtībā bija jautājumi par LBAS priekšlikumiem Valdības deklarācijai, par grozījumiem Streiku likumā, Arodbiedrību likumā un Civilprocesa likumā, kā arī par LBAS pārstāvju nominēšanu vairākās NTSP apakšpadomēs u.c.

LBAS KATEGORISKI IEBILST, KA DARBA DEVĒJU PROBLĒMAS TIEK RISINĀTAS UZ MAZĀK ATALGOTO DARBINIEKU RĒĶINA

LBAS 10. novembrī nosūtīja vēstuli Valsts prezidentam Egīlam Levitam, kurā aicināja izsludināt 2022.gada 27. oktobrī Saeimā apstiprināto likumprojektu "Grozījumi Darba likumā", kas paredz no 2023. gada 1. janvāra minimālo algu noteikt 620 eiro bruto līmenī.

LBAS kategoriski nepiekrīt Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) nostājai par minimālās algas paaugstināšanas atlikšanu.

Lai arī LBAS neiebilst viedoklim, ka darbaspēka nodokļu slogs Latvijā ir augstākais starp Baltijas valstīm un atstāj ietekmi uz vidēji un augsti atalgotu darbinieku izmaksām, ir svarīgi saprast, ka minimālā alga nosaka zemāko darba samaksas standartu darbiniekam ar pilnas slodzes darbu. Minimālās darba algas saņēmējs Latvijā darba devējam jau šobrīd izmaksā būtiski mazāk, kā citās Baltijas valstīs, attiecīgi Lietuvā izmaksā vairāk par 20% un Igaunijā – vairāk kā 40%. Neskatoties uz to, ka Latvijā ir augstākais nodokļu slogs starp Baltijas kaimiņvalstīm, 2022. gadā darbinieks, kurš saņem minimālo algu Latvijā darba devējiem izmaksā par 123,69 eiro mazāk kā Lietuvā un 256,74 eiro mazāk kā Igaunijā.

Arī pie Saeimas apstiprinātās minimālās bruto darba algas 2023. gadam – 620 eiro mēnesī – izmaksas par darbinieku būtu par gandrīz 89 eiro zemākas kā Lietuvā un gandrīz 203 eiro mazāk kā Igaunijā, kur valdība un sociālie partneri vienošanos par minimālās algas paaugstināšanu un tās līmeni 2023. gadam jau ir panākuši.

Vairāk lasiet [šeit](#).

PAR 2022. GADA 27. OKTOBRA LIKUMĀ "GROZĪJUMS DARBA LIKUMĀ" IEKĻAUTO REGULĒJUMU

Valsts prezidenta paziņojums Nr. 37

Rīgā 2022. gada 11. novembrī

Saeima 2022. gada 27. oktobrī pieņēma likumu "Grozījums Darba likumā" (turpmāk – Likums) (13. Saeimas likumprojekts Nr. 1614/Lp13). Lai arī Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera un Latvijas Darba devēju konfederācija lūdza Likumu neizsludināt un atgriezt to Saeimai otrreizējai caurlūkošanai, savukārt Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība lūdza Likumu izsludināt, izšķīros Likumu izsludināt, un tas ir publicēts oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" (sk. 2022. gada 27. oktobra likumu "Grozījums Darba likumā").

Vienlaikus vēlos izmantot iespēju un īpaši pievērst 14. Saeimas uzmanību Likuma turpmākai piemērošanai.

Likuma projekts tapis parlamentārā likumdošanas procesā – to iesnieguši 13. Saeimas deputāti Krišjānis Feldmans, Sandis Riekstiņš, Jānis Butāns, Reinis Znotiņš un Evita Zālīte-Grosa (sk. 13. Saeimas 2022. gada 15. septembra kārtējās sēdes stenogrammu).

Šo Likuma projektu ir ierosinājusi pati Saeima, nevis kāds cits no Satversmes 65. pantā minētajiem likumprojektu iesniedzējiem. Īpaši pievēršama uzmanība, ka to nav rosinājis Ministru kabinets, kura kompetencē ar likumdevēja lēmumu Darba likuma 61. panta otrajā un trešajā daļā ir nodotas tiesības ar Ministru kabineta noteikumiem regulēt minimālās mēneša darba algas noteikšanas un pārskatīšanas kārtību, kā arī noteikt minimālās mēneša darba algas apmēru.

Atbilstoši Satversmes 65. pantam pieciem Saeimas deputātiem ir piešķirtas tiesības iesniegt apspriešanai Saeimā likumprojektus, un iesniegtie likumprojekti var tikt pieņemti kā likumi, ja tiem ir nepieciešamais atbalsts Saeimā (sk. Satversmes 23. un 24. pantu). Tā ir viena no parlamenta autonomijas principa izpausmēm, ka Saeimas deputāti kā tautas priekšstāvji paši var ierosināt kāda likumprojekta apspriešanu un paši par to arī izlemt, arī tajā gadījumā, ja attiecīgā jautājuma izlemšana ar speciālu paša likumdevēja pilnvarojumu nodota izlemšanai ar Ministru kabineta noteikumiem.

Likumdošanas procesā likumdevējam bija labi zināms Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības viedoklis par Likumā risināto jautājumu. Par Likuma virzību atbildīgajā Saeimas Sociālo un darba lietu komisijā šie viedokļi pirms otrā un trešā lasījuma ir saņemti, un Saeimai bija zināma sociālo partneru nostāja un ar Likuma pieņemšanu saistīto potenciālo ieguvumu un risku vērtējums.

VISU LATVIJAS VALSTS PREZIDENTA PAZIŅOJUMU LASIET [ŠEIT](#).

Starptautiskās arodbiedrību konfederācijas ITUC kongresā

vairāk nekā 1000 delegātu no
vairāk nekā 120 valstīm

Kongresa debatēs galvenā uzmanība tika pievērsta tēmām, kas ir jaunā sociālā līguma pamatā: klimatam draudzīgām darba vietām, darba ņēmēju tiesībām, taisnīgai darba samaksai, sociālajai aizsardzībai, vienlīdzībai un iekļaušanai. Liela uzmanība debatēs tika veltīta šā brīža pasaules ekonomikas lejupslīdei, kas ietekmē strādājošos un viņu ģimenes visā pasaulē, neatkarīgi no valstu ekonomiku attīstības līmeņiem.

Kongresā tika lemts par arodbiedrību kustības prioritātēm nākamajiem četriem gadiem. Tika atzīts, ka nepieciešams jauns sociālais līgums ar dalītu labklājību un taisnīgām pārejām, kas palīdzēs stabilizēt sabiedrības kopienas un ekonomiku,

jauna vadība

Par jauno ITUC ģenerālsekretāru ar 72% balsu pārsvaru tika ievēlēts Luka Visentini, kurš labi zināms kā pašreizējais Eiropas arodbiedrības konfederācijas ETUC ģenerālsekretārs, kurš aizstās bijušo līderi Šaranu Burovu, kura ITUC ģenerālsekretāres amatā nostrādājusi 12 gadus. Luka Visentini sevi pierādījis kā spēcīgu Eiropas arodbiedrību kustības līderi un savām spējām veiksmīgi sadarboties ar dalīborganizācijām. Arī Baltijas valstu arodbiedrības atzinīgi novērtē līdzšinējo sadarbību, viedokļu uzklaušīšanu, iekļaušanu un izpratni par reģiona specifiku.

vairāk info

LBAS pārstāvēja LBAS Jauniešu padomes koordinatore Anete Kice.

Attēlā: Anete kopā ar arodbiedrību kolēģiem no Lietuvas un Gruzijas.

Vairāk informācijas [šeit](https://congress2022.ituc-csi.org/?lang=en) un <https://congress2022.ituc-csi.org/?lang=en>

LBAS konkursa PROFS pusfināli noslēgušies

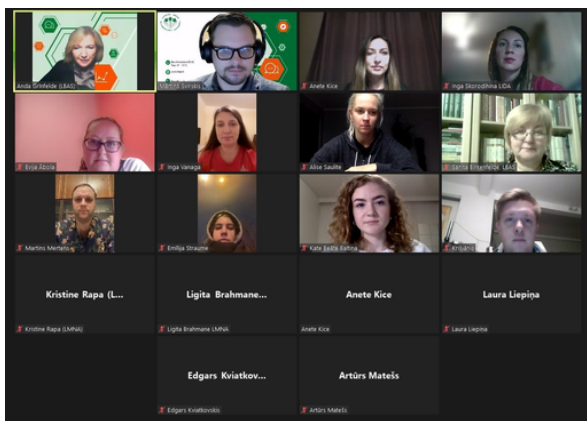
Ceļā uz konkursa PROFS finālu

Vidzemes pusfinālā labāko rezultātu ieguva Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikuma audzēkņi. Savukārt Kurzemes pusfinālā uzvarēja Liepājas Valsts tehnikuma audzēkņu komanda. Zemgales un Pierīgas reģiona pusfinālā augstākais rezultāts bija Ogres tehnikuma komandai, Latgales profesionālo izglītības iestāžu vidū uzvarēja Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma Preiļu struktūrvienība. Rīgas profesionālo izglītības iestāžu komandu vidū uzvarēja Rīgas Celtniecības koledžas audzēkņi. Visas minētās komandas piedalīsies konkursa finālā Rīgā, un vēl tiesības piedalīties finālā ir izcīnījuši Bebrenes vispārīgizglītojošās un profesionālās vidusskolas audzēkņu komanda, kas ieguva augstāko vērtējumu starp visu reģionu 2. vietu ieguvējām.

Profesionālo izglītības iestāžu komandas bija iesūtījušas savus mājas darbus, kurus prezentēja konkursa laikā, konkursa gaitā notika viktorīna par darba tiesību, darba aizsardzības un sociālā dialoga tēmām, kā arī katra komanda uz vietas risināja vairākas situācijas saistībā ar darba vides un tiesiskajām attiecībām.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

LBAS Jauniešu padomes sēdē

2. novembrī notika kārtējā LBAS Jauniešu padomes sanāksme kurā tās dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar Andas Grīnfeldes, LBAS priekšsēdētāja vietnieces, prezentāciju par LBAS aptaujas rezultātiem un par arodbiedrību vērtībām. Sanāksmes dalībnieki diskutēja par LBAS jauniešu nozīmīgākajām arodbiedrību vērtībām.

Sanāksmes otrajā daļā LBAS Jauniešu padomē viesojās Latvijas Biozinātņu un Tehnoloģiju universitātes ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes studente Kate Beāte Baltiņa, kura informēja par plānoto pētījumu "Jauniešu attieksme pret arodbiedrībām" uzsākšanu.

IZSTRĀDĀTS PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS MODULIS "DARBA TIESĪBAS"

2017. gadā Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība sadarbībā ar VISC, LDDK un LO SP uzsāka īstenot Eiropas Sociālā fonda projektu "Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai" (Nr.8.5.2.0/16/l/001).

Šobrīd projekts tuvojas noslēgumam, un kā viena no pēdējām aktivitātēm bija profesionālās izglītības programmas moduļa "Darba tiesības" izstrāde. Darbs pie moduļa ir pabeigts un tagad ir nonācis pie profesionālās izglītības īstenotājiem.

Darba autore: Linda Romele, ESF projekta vecākā eksperte satura jautājumos

Darba tiesību materiāls:
<https://www.bda.lv/.../darbaTiesibas/darbaTiesibas.pdf>
E-kurss:
<https://skolo.lv/course/view.php?id=568847>

Moduļa saturs izstrādāts ar Eiropas Savienības finansālu atbalstu projekta "Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai" Nr. 8.5.2.0/16/l/001 ietvaros.

2022

Valsts izglītības
sistēmas attīstības
NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EUROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālās
fonda

REGULĒJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

NTSP BUDŽETA UN NODOKĻU APAKŠPADOMĒ

Sociālie partneri 24. novembrī tikās Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Budžeta un Nodokļu apakšpadomē, lai pārrunātu A.K. Kariņa valdības darbības deklarācijā iekļautos konkurētspējas, nodokļu sistēmas un uzņēmējdarbības vides jautājumus.

Sociālie partneri norādīja uz deklarācijas vispārīgo dabu un nepieciešamību pēc lielākas konkrētības. Tīkmēr LBAS kā būtiskāko uzsvēra nepieciešamību deklarācijā skaidri norādīt uz apņemšanos turpmāk minimālo algu celt katru gadu un arī neapliekamo minimumu pārskatīt un turpmāk celt sasaistīti ar minimālās algas izmaiņām.

LBAS norādīja arī uz nepieciešamību deklarācijas pamattekstā iestrādāt uzdevumu paplašināt IIN atvieglojumu grozu koplīgumos atrunātajiem darbinieku labumiem.

ZELTA ĶIVERES BALVAS PASNIEGŠANĀ

Konferences "Strādā produktīvi" laikā 2022.gada darba aizsardzības labas prakses balvas "Zelta ķivere" tika pasniegta uzņēmumam LSEZ SIA "Trelleborg Wheel Systems Liepaja" par piemēru "Automatizācijas pozitīvā ietekme uz darba aizsardzību un darbinieku efektivitāti".

VDI konferencē un labās prakses apbalvošanas ceremonijā piedalījās LBAS priekšsēdētāja vietniece Gita Oškāja un LBAS darba aizsardzības speciālists Mārtiņš Pužulis. (Attēlā: M. Pužulis, G. Oškāja, VDI direktors R. Lūsis.)

LBAS Atzinības rakstu saņēma AS Sadales tīkls par veiksmīgu darba aizsardzības pasākumu ieviešanu sarežģītā tehnoloģiska procesa apgūšanā.

Vairāk lasiet [šeit](#).

VISC KONFERENCĒ PAR PROFESIONĀLO IZGLĪTĪBU

PROFESIONĀLĀ DZĪVES KVALITĀTE un tās rezultāts - LABBŪTĪBA darba vietā

Apmierinātības ar darbu ietekmējošie faktori	Labbūtības aspekti, par kuriem arodbiedrība rūpējās un uzrauga darba vietā
Motivācija darbam	Atalgojums, darba apjoms un laiks, atvaļinājums, darba novērtējums, izaugsmes iespējas
Darbinieka tiesības	Vienlīdzīgas iespējas visiem, drošība par darba tiesību ievērošanu, autonomijas līmenis
Darba vide	Darba apstākļi, darba drošība, psihosociālā darba vide (stresa līmenis, profesionālais izdegšanas risks u.c.)
Attiecības darba vidē	Attiecības ar vadību un kolēģiem, līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā, komandas darbs
Sociālās garantijas	Veselības apdrošināšana, izdevumu kompensācija (attālinātā darba, transporta, ēdināšanas) u.c. koplīguma ieguvumi
Profesionālais atbalsts	Profesionālā pilnveide, vadības atbalsts, metodiskais atbalsts, tehnoloģijas
Sociālā palīdzība	Pabalsts darba uzteikuma gadījumā, sociālais atbalsts pirmspensijas vecumā u.c. palīdzība
Darba un ģimenes dzīves saskaņošana	Elastīgs darba laiks, apgādājamo bērnu vai vecāku aprūpe, brīvā laika organizēšana

Valsts izglītības saturs centra organizētajā konferencē 30. novembrī piedalījās LBAS un LIZDA pārstāvji.

LBAS priekšsēdētājs Egils Baldzēns konferencē uzstājās par tēmu "Darbinieku labbūtība – kā to ieviest izglītības vidē visos līmeņos?". Paneldiskusijā par šo tēmu piedalījās arī LIZDA priekšsēdētāja vietniece I. Avdejeva.

LBAS eksperte Linda Romele piedalījās paneldiskusijā "Ilgspējīga attīstība izglītības vidē – ko tas nozīmē? Kā to ieviest?". Vēl konferencē piedalījās arī LBAS priekšsēdētāja vietniece Anda Grīnfelde.

Valdības sociālie un sadarbības partneri tiekas ar koalīcijas diskusijās iesaistītajām partijām

Lielākie valdības sociālie un sadarbības partneri – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (LTRK), Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK), Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS), Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) un Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) tiekas ar koalīcijas diskusijās iesaistītajām partijām, lai runātu par sadarbību un savstarpēju iesaisti valdības deklarācijas veidošanas procesā. Latvijas izaugsmi veicinoša un tautsaimniecību stiprinoša valdības darba plāna izstrādei nepieciešams iesaistīt lielākos valdības sociālos un sadarbības partnerus, kā arī nodrošināt pastāvīgu un ciešu sadarbību, tāpēc LTRK, LDDK, LBAS, LZA un LPS uzsākuši sarunas ar koalīcijas diskusijās iesaistītajām partijām, lai apspriestu topošās valdības veidošanas procesu un mērķus.

Organizāciju pārstāvji uzskata, ka jaunajai valdībai nepieciešams pēc iespējas ātrāk uzsākt darbu un risināt ekonomiskās krīzes radītās un tautsaimniecības attīstību kavējošās problēmas. 16. novembrī LTRK, LDDK, LBAS, LZA un LPS tikās ar politisko apvienību Apvienotais saraksts un tikšanās laikā puses vienojās par sadarbību valdības deklarācijas izstrādē, lai nodrošinātu daudz lielāku elastību, kā arī efektīvāku krīžu un horizontālo jautājumu risināšanu, un valdībai jādara viss, lai Latvija tuvākajos četros gados mainītu savu attīstības dinamiku, vismaz tuvinoties Baltijas valstīm.

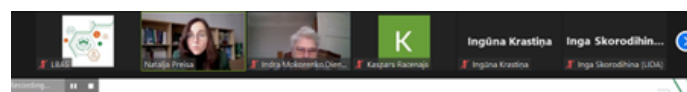
VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

LBAS aktīvi izglīto biedrus

Novembrī notikuši trīs izglītojoši vebināri arodbiedrību biedriem. LBAS visām dalīborganizācijām un to biedriem 23. novembrī organizēja bezmaksas vebināru par arodbiedrību tiesībām un pienākumiem.

Vebinārā tika apskatīti tādi jautājumi kā arodbiedrības ideja un loma, arodbiedrību organizatoriskās un pārstāvības tiesības. Īpaša uzmanība tika pievērsta arodbiedrību tiesībām uz informēšanu un konsultēšanos, par kuru ikdienā LBAS juristi saņem visvairāk jautājumu no dalīborganizācijām.

Vebinārā uzstājās Kaspars Rācenājs, LBAS jurists, konsultants darba tiesisko attiecību jautājumos, un Natalja Preisa, LBAS juriste, Eiropas Savienības normatīvo aktu un politikas dokumentu eksperte.

Taisnība/meli

Galvenā arodbiedrību funkcija un darbības mērķis ir piedāvāt saviem biedriem kvalitatīvus pakalpojumus

Turpinot izglītojošo pasākumu ciklu par dažādiem sociālās drošības jautājumiem, LBAS 22. novembrī visām dalīborganizācijām un to biedriem organizēja bezmaksas vebināru par darba tirgus prognozēm un statistikas datubāzēm informācijas iegūšanai.

Par statistikas datubāzēm dažādas informācijas iegūšanai (Centrālā statistikas pārvaldes, Valsts ieņēmumu dienesta, Eurostat u.c.) informēja Linda Romele, LBAS eksperte izglītības, nodarbinātības un sociālajos jautājumos.

Par nodarbinātību un darbaspēka prognozēm stāstīja Normunds Ozols, LR Ekonomikas ministrijas Analitikas dienesta vecākais ekonomists.

Savukārt 2. novembrī notika vebinārs par izdienes pensiju modeļa pilnveidošanu.

Visi vebināri notiek ar projekta "Arodbiedrību lomas stiprināšana Covid-19 krīzes ietekmes mazināšanai" ar Eiropas Komisijas līdzfinansējumu (Nr. ETUC Project 2021/11) atbalstu.

Izdevumu sagatavoja S. Birkenfelde